

Právní aspekty podnikání komerční pojišťovny

Legislativní změny v roce 2004 – 2005 v návaznosti na vstup ČR do Evropské unie

Vládní návrh zákona o pojistné smlouvě

- Zákon upravuje vztahy účastníků pojištění vzniklého na základě pojistné smlouvy (dále jen „soukromé pojištění“).
- Pojistná smlouva je smlouvou o finančních službách.
- Pojistitel se zavazuje v případě vzniku nahodilé události poskytnout ve sjednaném rozsahu plnění.
- Pojistník se zavazuje platit pojistiteli pojistné.
- Zákon vymezuje základní pojmy shodně s ostatními zákony v oblasti pojišťovnictví.
- Taxativně stanovuje obsah pojistné smlouvy a její písemnou formu.
- Právo na plnění z pojištění se promlčí u neživotního pojištění nejpozději za 3 roky, u životního za 10 let. Promlčecí doba začíná běžet za 1 rok po vzniku pojistné události.
- Pojistitel vydá pojistníkovi pojistku jako potvrzení o uzavření pojistné smlouvy.
- Právo pojistitele na pojistné vzniká dnem uzavření pojistné smlouvy nebo dnem dohodnutým v pojistné smlouvě.
- Na žádost pojistníka je pojistitel povinen sdělit zásady pro stanovení výše pojistného.
- Pojistník, pojištěný i pojistitel jsou povinni vzájemně se pravdivě a úplně informovat o věcech souvisejících se sjednaným soukromým pojištěním.
- K zániku soukromého pojištění může dojít z důvodu uplynutí pojistné doby, nezaplacení pojistného, dohodou, výpovědí, odstoupením, zánikem rizika nebo pojištěné věci, úmrtím pojištěného nebo zánikem právnické osoby.
- Škodovým pojištěním je takové soukromé pojištění, jehož účelem je náhrada škody v důsledku pojistné události. Horní hranice pojistného plnění se určí pojistnou částkou nebo limitem plnění.
- Obnosovým pojištěním je takové soukromé pojištění, jehož účelem je získání obnosu, tj. dohodnuté finanční částky v důsledku pojistné události, která je nezávislá na vzniku nebo rozsahu škody. Pojistitel je povinen poskytnout pojistné plnění jednorázově (pojistná částka) nebo opakovaně (důchod).

- V pojištění majetku lze pojistit věc, soubor věcí nebo jiný majetek vymezený v pojistné smlouvě.
- Pojistnou hodnotu majetku představuje jeho obvyklá cena, kterou má majetek v době, ke které se určuje jeho hodnota.
- Pojištění odpovědnosti za škodu se sjednává pro případ odpovědnosti pojištěného za škodu, kterou způsobil jinému (za kterou pojištěný podle zákona odpovídá).
- Náhradu škody platí pojistitel poškozenému, poškozený však právo na pojistné plnění proti pojistiteli nemá.
- V pojištění osob lze pojistit fyzickou osobu pro případ smrti, dožití se určitého věku nebo dne stanoveného v pojistné smlouvě jako konec pojištění, pro případ úrazu (neočekávané a náhlé působení zevních sil nebo vlastní tělesné síly nezávisle na vůli pojištěného), nemoci (náklady na zdravotní péči vzniklé v důsledku nemoci nebo následku úrazu a úkonu souvisejících se zdravotním stavem pojištěného, zejména s nemocí, úrazem, těhotenstvím a preventivní nebo dispensární péčí) nebo jiné skutečnosti související se zdravím.
- Zákon taxativně stanoví o kterých skutečnostech musí být zájemce o pojištění seznámen před uzavřením pojistné smlouvy a během trvání pojistné smlouvy (tato ustanovení zákona platí již od 1.5.2004).
- Zákon nabývá účinnosti dnem 1.ledna 2005, s výjimkou ustanovení souvisejících se vstupem ČR do EU (k 1.5.2004).

Vládní návrh zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí

- Zákon (v souladu s právem Evropských společenství) upravuje podmínky podnikání pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí.
- Zákon upravuje podmínky zahájení činnosti pojišťovacích zprostředkovatelů na základě práva zřizovat pobočky (usazovat se) nebo svobody dočasně poskytovat služby.
- Zákon zřizuje registr a upravuje výkon státního dozoru nad činností pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí.
- Tento zákon se nevztahuje na:
  - činnost zaměstnanců pojišťovny,
  - poradenskou činnost v pojišťovnictví (příležitostné poskytování informací),
  - činnost osob, které zprostředkovávají uzavírání pojistných smluv s vyjmenovaným omezením uvedeným v zákoně.
- Zprostředkovatelskou činností v pojišťovnictví se rozumí odborná činnost spočívající v:
  - předkládání návrhů na uzavření pojistných smluv,
  - provádění přípravných prací směřujících k uzavření pojistných smluv,
  - uzavírání pojistných smluv jménem a na účet pojišťovny, pro kterou je tato činnost vykonávána,
  - pomoci při správě pojištění a vyřizování nároků z pojistných smluv.
- Zprostředkovatelskou činností v pojišťovnictví může za podmínek zákona provozovat na území ČR právnická nebo fyzická osoba jako:
  - vázaný pojišťovací zprostředkovatel,
  - podřízený pojišťovací zprostředkovatel,
  - pojišťovací agent,
  - pojišťovací makléř,
  - pojišťovací zprostředkovatel, jehož domovským členským státem není ČR.
- Samostatný likvidátor pojistných událostí provádí na základě smlouvy uzavřené s pojišťovnou, jejím jménem a na její účet, šetření nutné ke zjištění rozsahu její povinnosti plnit ze sjednaného pojištění.
- Zákon vymezuje údaje, které se zapisují do registru a údaje, které dokládá žadatel o zápis do registru.

- Registr je veřejně přístupný. Každý má právo do něj nahlížet a pořizovat si z něj výpisy, opisy a kopie.
- K žádosti se dále přikládá:
  - doklad prokazující odbornou způsobilost žadatele (doklad o absolvování odborného vzdělání nebo vykonané odborné zkoušce),
  - doklad o finančních prostředcích žadatele ve výši 15 000 eur (cca 450 000 Kč),
  - doklad prokazující důvěryhodnost žadatele,
  - pojistná smlouva o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou výkonem činnosti pojišťovacího zprostředkovatele,
  - úplný výpis z obchodního rejstříku (právnícké osoby) ne starší 3 měsíců.
- Odbornou způsobilostí se rozumí získání všeobecných a odborných znalostí nezbytných pro výkon činnosti.
- Všeobecné znalosti se prokazují dokladem o dokončení střední školy.
- Odborné znalosti se prokazují dokladem o absolvování odborného studia na střední nebo vysoké škole (se zaměřením na problematiku pojišťovnictví, finančních služeb a s tím souvisejících oblastí) nebo složením odborné zkoušky.
- Za přestupek, vymezený zákonem, lze uložit pokutu až do výše 1 000 000 Kč.
- Za správní delikt, vymezený zákonem, lze uložit pokutu až do výše 10 000 000 Kč.
- Osoby podnikající v pojišťovnictví musí, ode dne nabytí účinnosti zákona:
  - do 6 měsíců podat žádost o registraci,
  - do 2 let doložit ministerstvu složení odborné zkoušky.
- Zákon nabývá účinnosti dnem 1.ledna 2005.

Novela zákona o pojišťovnictví

- Zákon vymezuje základní pojmy shodně s ostatními zákony v oblasti pojišťovnictví.
- Zákon reaguje na vstup České republiky do Evropské unie ke dni 1.května 2004.
- Zřizuje se Úřad státního dozoru v pojišťovnictví a penzijním připojištění.
- Úřad poskytuje požadované informace Komisi Evropských společenství a mezi členskými státy.
- Zvyšuje se minimální výše základního kapitálu na:
  - 90 mil. Kč u životního pojištění,
  - 60 – 200 mil. Kč u neživotního pojištění.
- Zákon vymezuje důvěryhodnost fyzických a právnických osob.
- Zákon stanovuje základní podmínky tvorby a použití technických rezerv životního a neživotního pojištění včetně skladby finančního umístění v životním pojištění.
- Zvyšuje se Garanční fond na:
  - 90 mil. Kč u životního pojištění,
  - 60 – 90 mil. Kč u neživotního pojištění.
- Zákon upravuje převod pojistného kmene v rámci členských států.
- Zákon vymezuje velká pojistná rizika v neživotním pojištění.
- Zákon opětovně ukládá pojišťovnám přísně oddělit činnosti související samostatně s životním pojištěním a samostatně s neživotním pojištěním, s důrazem na oblast účetnictví.
- Zákon stanovuje (zpravidla zvyšuje) správní poplatky.
- Zákon nabývá účinnosti dnem 1.ledna 2004, s výjimkou ustanovení souvisejících se vstupem ČR do Evropské unie.

Novela zákona o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidel (tzv. Povinné ručení)

- Zákon vymezuje základní pojmy shodně s ostatními zákony v oblasti pojišťovnictví.
- Zákon reaguje na vstup České republiky do Evropské unie ke dni 1.května 2004.
- Změna zákona se uskutečňuje v souladu s právem Evropských společenství.
- Zvyšují se limity pojistného plnění na:
  - 35 mil. Kč (poškození zdraví, usmrcení),
  - 18 mil. Kč (věcná škoda, ušlý zisk).
- Zákon ukládá pojišťovně do 3 měsíců ode dne, kdy bylo oprávněnou osobou uplatněno právo na plnění z pojištění odpovědnosti, ukončit šetření pojistné události a sdělit poškozenému výši pojistného plnění.
- Nesplní-li pojistitel tuto povinnost, zvyšuje se částka pojistného plnění o úrok z prodlení (diskontní sazba ČNB navýšená o 4% ročně).
- Ministerstvo dopravy provozuje Centrální registr vozidel. Údaje porovnává s evidencí České kanceláře pojistitelů.
- Česká kancelář pojistitelů z příspěvků pojistitelů tvoří garanční fond. Z garančního fondu poskytuje Kancelář náhradní plnění.
- Kancelář je povinna vytvořit informační středisko do 3 měsíců po vstupu ČR do EU.
- Pojistitel je povinen provést změnu pojistné smlouvy, která byla uzavřena s nižšími limity pojistného plnění nejpozději do 1 roku ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona. V této souvislosti má pojistitel právo nově stanovit výši pojistného.
- Za přestupek lze v občansko - správním řízení uložit pokutu do 20 000 Kč a zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel až na dobu jednoho roku.
- Zákon nabývá účinnosti dnem 1.ledna 2004, s výjimkou ustanovení souvisejících se vstupem ČR do Evropské unie.